

Toman Brod V Práci

Tohle je fotka z mého pracoviště, Vojenského historického ústavu. Jednou tam přijela delegace západních vojenských atašé, bylo jich asi deset, a já jsem je měl provést po muzeu a ukázat jim tamní exponáty. Ten úkol jsem dostal asi proto, že jsem uměl anglicky, zatímco moji kolegové ne. Návštěvníci měli z mého výkladu legraci, protože jsem jim samozřejmě vyprávěl blbosti, ty exponáty byly hloupé, takže proto se tak tvářili...

Hned po škole jsem začal pracovat ve Vojenském historickém ústavu, kde jsem se dostal k problematice československého odboje za druhé světové války na Západě, což ovšem bylo obrovské tabu. Jednak Beneš byl gangster a všichni, kdo bojovali na Západě, byli zločinci, většina nebo všichni byli pomahači imperialismu, takže byli po Únoru v kriminálech. Já a ještě jeden kolega, Eduard Čejka, jsme se snažili tuto historii popsat objektivněji. Ne objektivně, to nešlo, ale přece jenom ukázat, že to všichni nebyli reakcionáři, že to naopak byli lidé, kteří bojovali proti hitlerismu, za republiku, že to byli lidé, kteří měli zásluhy. Byl to ale šok pro politické pracovníky v armádě. Málem nás za to upálili. Vydali jsme knížku, kterou když ji dneska člověk čte, řekne, že je hrozná, ale jinak bohužel napsat nešla. Nejde o to, že tam jsou kraviny, jde o to téma, o to, že je napsána o vojácích na Západě, kteří nebyli imperialisti, kteří bojovali za svobodu. Tato kniha vzbudila ohromný ohlas. Dokonce vyhrála i nějakou cenu v soutěži Svazu bojovníků za svobodu, dlouho však cenzura nepovolila její vydání, to se podařilo až v šedesátých letech. Pořádali jsme spoustu přednášek po celé republice, byly plné, chodili na ně bývalí vojáci ze Západu, pokud už byli počátkem šedesátých let propuštěni z kriminálu. Samozřejmě, že to pro ně byla senzace, že se o nich konečně taky začalo mluvit jako o lidech, kteří se zasloužili o osvobození republiky. Pamatuji si, že na jedné přednášce vystoupil jeden bývalý voják a řekl mi: „Víte, já jsem bojoval za republiku. Ale kdyby teď zase nastala taková situace, že by republiku někdo ohrožoval a můj syn se přihlásil do armády, radši bych mu zlámal nohy, než abych ho nechal jít za ni bojovat.“ To se mi opravdu hluboce vrylo do paměti.